

Memòria morta, no molestar

S estranyava una senyora a Xàtiva, fa pocs dies, que jo no haguera escrit, en el número corresponent d'aquesta revista, alguna cosa sobre el 25 d'abril d'enguany, ni tan sols un contrapunt sense compromís. Potser tenia raó d'estranyar-se. No sé. Sembla que és com una obligació cívico-professional que ens ha quedat a alguns, i fa lleig que cada any, en arribar el dia, no en diguem alguna cosa. ¿Quina cosa? Aquesta és la qüestió. ¿Quina cosa es pot dir, encara, sobre el 25 d'abril? Pensava jo el 26 d'abril, anant cap a Xàtiva, a fer la meua commemoració-col·laboració amb motiu del dia i de la data. No a participar en cap gran acte institucional, evidentment, ni en cap aplec patriòtic i massiu, ni en cap manifestació tumultuària pels carrers de la ciutat, ni en cap cosa d'aquest estil, de les que abans es feien i ja no es fan. I *abans* vol dir fa només deu anys, o dotze o quinze, quan manava la dreta postfranquista i no teníem estatut ni Corts valencianes ni govern de la Generalitat i els nostres suposats amics encara no ocupaven els llocs tan importants que han ocupat després. Ara, com que ja no és abans, les coses d'abans no es fan. No sé si m'explique molt bé, però el fet és que una de les coses que *abans* es feien i *ara* no es fan és commemorar —que no vol dir 'celebrar', sinó recordar tots junts aquesta data i dia—. Un petit acte pre-electoral per ací, si convé, una mica de música d'*Al Tall* a la universitat, coses de molt de mèrit, vist el panorama i l'oblit universal.

Per això jo anava només a fer una conferència, a Xàtiva, no a cap cosa de més soroll o rebombori. I encara gràcies, em van dir els organitzadors, perquè a Xàtiva mateix durant alguns anys no s'havia fet ni això, ni una simple conferència en tal dia com aquest. O siga, que si ni tan sols a Xàtiva tenia cap interès commemorar el 25 d'abril, vol dir que la manio-

bra, òbviament, és que ha tingut com a objectiu metòdic la desaparició del 25 d'abril com a símbol, record o representació d'alguna cosa. Dic "maniobra" i dic "metòdic" perquè és així: ha estat un conjunt de càlculs, accions i omissions, duts a termes de manera coherent i continuada, per tal d'aconseguir un resultat. El resultat està a la vista: un èxit, i el dia en qüestió és un dia com els altres, que no evoca res a ningú (llevat de quatre il·lustrats innocents que encara queden d'abans, i de quatre estudiants que no faran mal ni soroll), que no existeix institucionalment a cap nivell ni esglaó, que no apareix als diaris, ràdios i televisió, un dia com el vint-i-quatre i com el vint-i-sis, un dia més.

Ha arribat a ser un dia més, perquè *havia de ser* un dia més, havia de desaparèixer qualsevol projecte, data, punt de referència, record, memòria, símbol, que ens obligara a recordar coses que cal oblidar. Aquest país —no sé si els novalencians ho entenen— *ha de ser* el que correspon a la història hispano-rosada que és la història oficial, la ideologia oficial de la història. Que és, molt profundament, la mateixa que ja era oficial fa un segle, fa mig segle i fa un quart de segle. Perquè, en això com en tantes coses, l'esquerra institucional ha assumit ja del tot la ideologia de la dreta històrica, i la ideologia històrica de la dreta. La síntesi més alta i depurada de la qual és la lletra del nostra *himne regional*, que la nostra esquerra governant tan decididament va convertir en lletra oficial. I segons la qual, en la història valenciana, les úniques

lluites són les que han tingut com a fi oferir noves glòries a Espanya. Fora d'això, tot és llum, guitarres, aigua sonora en les sèquies, pau i felicitat.

Déu, quina angúnia, quina cosa més suada, vella, gastada i rebregada, i quina tristesa haver-ho d'escriure encara una vegada més, i una altra i una altra. Però és que és així. Aquesta és la imatge de la història, oficial, pública i única vàlida. La dels uns i la dels altres: és la mateixa. I en aquesta imatge, no hi cap el 25 d'abril, no s'hi ajusta, i és intolerable.

És intolerable, perquè si els valencians ens pensem i ens recordem com a país que va ser vençut en una guerra, ocupat militarment, conquistat i, com a resultat de la derrota i la conquesta, esborrat com a tal país fins a les últimes conseqüències i incorporats i absorbits pel país vencedor també fins a les últimes conseqüències, i si recordem que el país vencedor era Castella-Espanya i que la *unidad nacional* va ser efectivament això i no cap altra cosa, i si pensem que aquest és l'origen de la nostra condició contemporània, ... bé, si pensem i recordem aquestes desagradables coses, se'ns podrien acudir també algunes idees desagradables respecte a la nostra condició present i futura. Desagradables, és clar, per als continuadors de la història hispano-rosada. Per tant, la millor manera d'evitar-se tal molèstia és evitar que la gent recorde certes coses. I si certes coses estan representades per un tal dia de tal any, la solució és oblidar l'any i amagar el dia. En aquest país, sembla que hom —molts *homs* i molt altament i diversament situats— ha decidit que l'única història bona és la que no molesta, i que l'única memòria bona és la memòria morta. I, decidit això, actuen en conseqüència.

Joan F. Mira

